

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto

Lausuntopyyntö: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Matkailun tilannekatsaus ja matkailun edistäminen liittyen vuoden 2021 valtion talousarvioehdotukseen

Vastauksena lausuntopyyntöön matkailun tilannekuvasta ja kehittämisestä Lapin liitto esittää huomioitavaksi seuraavaa:

Lapin matkailun tilannekuva

Lapin matkailun kolme vuotta kestänyt vahva kasvuvaihe, investointibuumi ja ennakoitu ennätysvuosi katkesivat koronavirukseen keuhkokuumeella 2020. Kasvu on tullut kansainvälisiltä markkinoilta ja viime vuonna kolmesta miljoonasta rekisteröidystä yöpymisestä 52 % oli kansainvälisiä.

Matkailualan suorat tulo- ja työllisyysvaikutukset, sekä muuhun palveluliiketoimintaan ja esimerkiksi kaupanaan heijastuvat välilliset vaikutukset ovat Lapissa erittäin merkittäviä. Useat kunnat ovat taloudellisesti riippuvaisia kansainvälisestä matkailusta. Matkailun liikevaihto Lapissa on kerrannaisvaikutuksineen 1,5 Mrd euroa, josta kansainvälisen matkailun osuuden on arvioitu olevan noin 75 %. Matkailu suora työllistävä vaikutus Lapissa on 8 000 - 10 000 htv ja kerrannaisvaikutuksineen noin 15.000 htv.

Lapin matkailuelinkeinon liitto LME ja Lapin kauppakamari toteuttivat Lapin matkailuyrityksille kyselyn lokakuun lopussa. Tulosten mukaan jopa 70 % vastaajista arvioi, että talven 2020 - 2021 asiakasmäärä pienenee yli 50 % edelliseen talveen verrattuna. Kansainvälisten asiakkaiden osalta tilanne on vielä synkempi, sillä 91 % yrityksistä arvioi, että ulkomaalaisten asiakkaiden määrä pienenee yli puolella. Lisäksi kyselystä käy ilmi, että yritykset ovat itse tehneet vahvasti sopeuttamistoimia kriisistä selviytymiseksi, esimerkiksi kulujen karsimista ja panostuksia kotimaan tuotekehitykseen ja markkinointiin. Tästä huolimatta 61 % vastaajista arvioi ettei pysty jatkamaan liiketoimintaansa yli 10 kuukautta.

Lapin matkailutoimijat ovat tyytymättömiä hallituksen matkailulinjauksiin ja niihin luvattujen muutosten viipymiseen. Selkeiden matkustuslinjausten puuttuessa Lapin joulusesongin kansainvälisestä myynnistä on menetetty jo lähes 80 %. Talvikauden myyntiä voidaan vielä pelastaa nopeilla ja selkeillä matkustuslinjauksilla, jotka mahdollistavat kansainvälisen matkailun terveysturvallisesti ja hallitusti. Ensiarvoisen tärkeää on sallia vähintään seitsemän päivän matka Suomeen lähtömaan negatiivisella testituloksella tai vaihtoehtoisesti pikatestillä. Lapin matkailuelinkeino on sitoutunut noudattamaan yhdessä terveysturvaviranomaisten kanssa laadittua matkailun terveysturvallista toimintamallia, joka minimoi riskit matkan aikana.

Lapin matkailutoimijat vaativat hallitusta nopeasti selkiyttämään matkustusohjeita sekä sallimaan kansainvälisen matkailun hallitun avaamisen perustuen lähtömaan negatiiviseen testitulokseen, joka mahdollistaa vähintään seitsemän päivän matkan Suomeen.

Matkailun kehittäminen ja talousarvioehdotus 2020

Koronakriisi tulee vaikuttamaan negatiivisesti matkailuelinkeinoon vielä pitkään. Rokote on todennäköisesti odotettavissa keväällä 2021, mutta matkailun ahdinko jatkuu vielä senkin jälkeen, sillä kansainvälinen kysyntä elpyy hitaasti. Matkailijoiden luottamus, saavutettavuus ja erityisesti lentoliikenteen tarjonta on rakennettava uudelleen. Globaalin matkailun kilpailutilanne tulee olemaan erittäin tiukka ja tässä pelissä myös Suomen ja Lapin on pärjättävä.

Haluamme painottaa talousarvioesityksessä 2021 seuraavia asioita:

- Business Finlandin osana toimivan Visit Finlandin määrärahat Suomeen suuntautuvan matkailun edistämiseen ovat budjettiesityksessä viime vuoden tasolla. **Esitämme harkittavaksi VF:n määrärahan korottamista**, koska koronakriisin jälkeinen kilpailutilanne vaatii vahvaa panostusta kansainväliseen markkinointiin. Myös **matkailun kestävä kasvu 2030 -rahoitusta on syytä jatkaa**, sillä sen avulla kehitetään tulevaisuuden kannalta tärkeitä teemoja, kuten kestävä kehitys ja digitaalisuus. Visit Finlandin toiminnan painopiste tulee jatkossakin olla kansainvälisissä markkinoissa kotimaanmatkailun sijasta, koska kasvu tulee sieltä.
- **Matkailu-, Mara- ja matkailua tukevien palvelualojen tukitoimia on jatkettava**. Kriisissä painopisteen tulee olla ennen kaikkea liiketoiminnan elvyttämisessä, vaikka samanaikaisesti on jatkettava myös pitkäjänteistä kehittämistyötä esimerkiksi innovaatiojärjestelmiä tukemalla. Tavoitteena tulee olla terveellä pohjalla toimivien yritysten auttaminen koko kriisin läpi. Erilaiset tukitoimet ja esimerkiksi nykyistä laajempi kustannustuki ovat yrityksille tärkeitä.
- Kun matkailu avautuu ja yrityksille alkaa syntyä liikevaihtoa, **esitämme että Alv-kantoja alennetaan määräaikaaisesti**. Tämä tukee yrityksiä liiketoiminnan elvyttämisessä ja kilpailukyvyyn uudelleenrakentamisessa.
- Matkailun kannalta **lentoliikenteen turvaaminen on avainasemassa**. Hallituksen päätökset vahvistaa Finnairin ja Finavian rahoitusasemaa pääomittamalla yhtiöitä ovat oikeita ja kannatettavia ratkaisuja.
- **RFF -instrumentin käytössä** pääkaupunkiseudun ja Lapin matkailuekosysteemin elvyttämiseen on tärkeää huomioida valtiovarainministeri Matti Vanhasen koollekutsuman työryhmän työ ja esitykset.

Matkailualan toipuminen koronakriisistä edellyttää ensisijaisesti kansainvälisen matkustuksen terveys-turvallista avaamista mahdollisimman pian. Lisäksi tarvitaan tukitoimien jatkamista kriisin yli ja kansainvälisen kilpailukyvyyn ylläpitoa panostamalla erityisesti lentoliikenteen tukemiseen ja kansainväliseen markkinointiin.

Mika Riipi
Maakuntajohtaja
Lapin liitto

Satu Luiro
Matkailu- ja strategia-asiantuntija
Lapin liitto

